

”Friskere geiter”

Hovedmålsetting

1. Bekjempe de smittsomme sykdommene paratuberkulose, CAE og byllesjuka under norske forhold

Delmål

1. Vise gjennom utvalgte besetninger at det går an å få smittefrie geiter.
 - Være et forbilde for andre
2. Etablere en smittefri grunnstamme av norske melkegeiter
3. Skaffe erfaringer som kan gi grunnlag for et utvidet, nasjonalt bekjempelsesprogram

Smittesameringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Prosjektplan

- 20 besetninger (10 i nord og 10 i sør)
 - Ca 1500 geiter.
- Kartlegge status med hensyn på
 - Paratuberkulose
 - CAE
 - Byllesjuka
- Smittefritt oppdrett
- Slakting av gamle geiter

Smittesameringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Organisering

Sentralt

Samarbeidsrådet Helsetjenesten for geit
Prosjektleder og prosjektgruppe

Lokal prosjektgruppe

Distriktsveterinær
Geitholdere
Geitansvarlig lokalt meieriselskap

Smittesameringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Aktivitet	NOK
Prosjektledelse	480 000
Prosjektgrupper	
Deltagende besetninger	50 000
Deltagende distriktsveterinær	150 000
Reiseutgifter	150 000
Formidling, informasjon,	100 000
Sum administrasjon	930 000
Kostnader på gårdene	5 516 420
Prøvetaking/besøk	500 000
Analyser	2 640 000
Sum feltarbeid	8 656 420
Risikotillegg, kr. 1000.- pr. års geit	1 500 000
Totalt for prosjektet	11 086 420

Smittesameringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Vilkår for deltaking

- Motivasjon hos bruker og lokal veterinær
- Vurderes som rimelig sikker for å lykkes
- Mjølkeprodusent
- Medlem i geitkontrollen
- Geitene må ikke stå i same fjøs som sau
- Ikke hold av storfe om paratuberkulose er aktuelt
- Alle som er på fellesbeite må være med
- Framtidsretta produksjon - anvendelse av melk til meieri eller egen produksjon

Smittesameringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Viktige punkt for at dette skal gå bra

- Isolering av kje
- Bruk av kuråmjølk/-mjølk
- Godt vedlikeholdt fjøs
 - Ikke gammel skadd treinnreining
- Orden i fjøset
- Reinhold av fjøs og røkter

Smittesameringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Avl i saneringsbesetningene

- Bør sees på som en bukkering
- Tilbud om inseminasjon
- Bukker testes etter bruk til inseminasjon
- Landssrådet for geitavl anmodes om å ta en bred diskusjon om avlsarbeid, bukkering-virksomhet, smittefare, framtidige og alternative muligheter

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Framdrift i prosjektet

- Inn på statsbudsjettet i vår
- Oppretta prosjektgruppe 16.8.2001
- Prosjektleder tek til med arbeidet
- Utsendt informasjonsskriv i slutten av september
- Fyrste informasjonsmøte 1. oktober i Tromsø

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Kor langt er vi komne

- Det er holdt 7 informasjonsmøte (25.11.2001)
- 25 geitemjølkeprodusentar har meldt si interesse
 - Hallingdal Telemark Østerdal Gudbrandsdalen Aurland Sunnfjord Sunnmøre Troms Nordland Sørhordland
 - Desse har anslagsvis 2500 – 3000 geiter
- 12 har levert egenerklæring
- 15 har tatt blodprøver for CAE
 - 8 besetningar har har under 10% CAE-positive dyr
- Nokon har sendt inn prøver for paratub. og byllesjuka
- Det pågår besetningsbesøk

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Framgangsmåte for å komme i gang

- Melde fra om interesse for sanering
 - Kontakte veterinær
 - Besetningsgjennomgang
- Veterinærattest
- Fylle ut egenerklæring
- Godkjenning av opplegget (prosjektledelse)
- Skrive kontrakt
 - Opplegg og økonomi

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Gangen i saneringa

- Innmelding
- Egenerklæring
- Veterinærattest og slakteplan (når og hvor mange geiter)
- Godkjenning
- Kontrakt
- Sanering (Prøvetaking, snapping, slakting, prøvetaking)
- Kontroll med at slaktinga har fulgt slakteplan
- Utbetaling av rekrutteringsbidrag

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Prøvetaking (utgangsprøve)

- Paratuberkulose
 - Dyr eldre enn 2 år (de tynneste og eldste), dyrking fra avføring
 - 10% av dyra eller prøver av minst 10 dyr
 - Tar 4 mnd å få svar
- CAE
 - Hele besetningen dersom en tror at det er få dyr som er smittet
 - Bare halvparten dersom en tror at en har mye CAE
 - Kje må være over 10 mnd
- Byllesjuka
 - 10 gamle geiter dersom det ikke er klinisk påvist
 - Deretter etter 2. og 5. år

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Smittefritt oppdrett

- **Trinn 1**
 - Ta mot kje på ren håndduk, tørke det og legge det i kasse
 - Dersom kje har hatt kontakt med underlag eller geiter: Vask og desinfeksjon (Virkon-S)
 - Oppbevare kjeet i kassa til det er tørt
 - Gi det 1 liter råmjølk av ku 1. døgn
 - Deretter syrna mjølk

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GETTER

Smittefritt oppdrett

- **Trinn 2**
 - Kjeoppdrett i eget hus
 - Plassere kje i binger i grupper på 5
 - "Usikre" kje plasseres for seg selv
 - Blodprøver etter 5 mnd
 - Skaffe overtrekkstøy
 - Mjølking
 - Mjølking av annen person enn den som steller kje
 - Ikke direkte kontakt fra smitta geiter til smittefrie kje

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GETTER

Smittefritt oppdrett

- **Trinn 3**
 - Mjølke geitene ut sesongen
 - Slakte geitene
 - Reparasjoner når fjøset står tomt
 - Tomt fra 3 uker til 3 mnd
 - Skadd treinnredning rives
 - Fjøsvask og desinfeksjon
 - Montere fronter av metall
 - Montere plater på trevegger som ikke kan vaskes skikkelig
 - Vask og desinfeksjon – 1% Virkon S eller 2% kaustisk soda og leska kalk
 - Vurdere tiltak ute

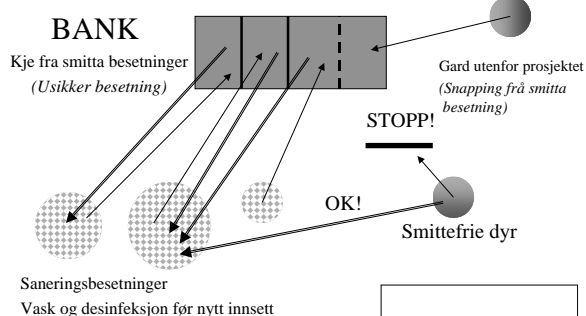
Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GETTER

Smittefritt oppdrett

- **Trinn 4**
 - Innflytting av smittefrie kje
 - Prøvetaking hver 5-6 mnd
 - Fortsette å bruke kuråmjølk/-mjølk

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GETTER

Kje-bank

Tiltak etter nedslaktning

- ✓ 1. Vask og desinfeksjon av fjøs:
 - ✓ Høgtrykkspyling, deretter desinfeksjon med 2% kaustisk soda og leska kalk eller 1% Virkon-S
 - ✓ Lat fjøset stå tomt i 3 månader etter vask og desinfeksjon
- ✓ 2. I område ute, der dyra har gått særleg tett, f. eks. luftegard, område rundt seterbu etc, bør ein fjerne ca 10 cm av det øverste jordlaget og spreie på leska kalk 3 gonger med 1 veka mellomrom
- ✓ 3. Inngjerding av område med mykje søle etter dyretråkk

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GETTER

Tildeling av Friskere geiter—status

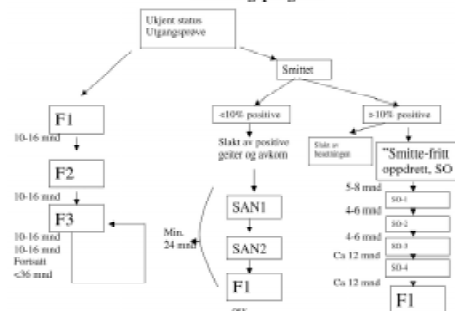
F1-F3, SAN 1-2, SO1-5 (*VILKÅR*)

- Avtalen undertegnet av dyreeier og distriktsveterinær
- Egenerklæring utfylt, signert og godkjent
- Veterinærattesten utfylt og signert
- Prøvetakinger utførte etter Friskere geiter-programmets regler
- Prøvene analysert med **negativt resultat**.

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GEITER

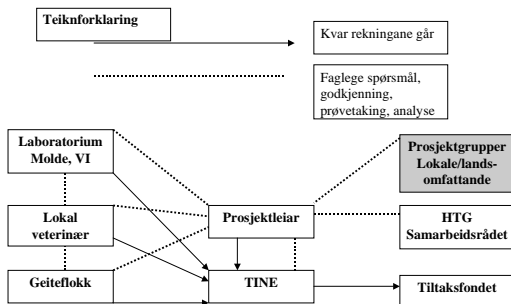
Friskere geiter

Saneringsprogram

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Organisering - modell

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GEITER

Totale kostnader

Post	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	Sum
1	1000	1000					2000
2	750	750					1500
3	3334	1344	724	724	724	724	7586
Sum	5084	3094	724	724	724	724	11086

Post 1 Deltagende besetninger (kr 100 000.- pr besetning).

Post 2 Meieri og slakteri,

Post 3 Landbruksdepartementet

Smittesaneringsprosjektet
FRISKERE GEITER